

Λακκί Λέρου, ένα χωριό σαν σκηνικό ιταλικής ταινίας

Το αρχιτεκτονικό κίνημα του ρασιοναλισμού αποτυπώνεται σε πολλά κτίρια του νησιού και στην έκθεση φωτογραφίας «Eritalia»

Του αποσταλμένου μας στη ΔΕΡΟ
ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΙΑΛΙΟΥ

2009. Ο Ιταλός αρχιτέκτονας και φωτογράφος Daniele Ratti ταξιδεύει στην αφρικανική Ερυθραία για διακοπές. Φτάνοντας στην πρωτεύουσα Ασμάρα, τον περιμένει μια έκπληξη. Βρίσκεται ξαφνικά μέσα σε μια ιταλική πόλη, μια ιταλική πόλη μέσα στην καρδιά της Αφρικής, που ζει, αναπνέει και κινείται μέσα σε κτίρια των αρχών του προηγούμενου αιώνα, μοντέρνα σαν να φτιάχτηκαν χθες. Η αναπάντεχη συνάντηση με το αποικιακό παρελθόν της χώρας του, του κινεί το ενδιαφέρον. Επιστρέφει, αναζητεί περισσότερες πληροφορίες, μαθαίνει για το αρχιτεκτονικό κίνημα του ρασιοναλισμού και σιγά σιγά, με τη βοήθεια της φωτογράφου Bruna Biamino, αρχίζει να ανακαλύπτει τις μικρές οικιστικές κοιτίδες που «φύτεψαν» οι Ιταλοί σε όλο τον κόσμο. Πρώτος τους σταθμός, η Λέρου.

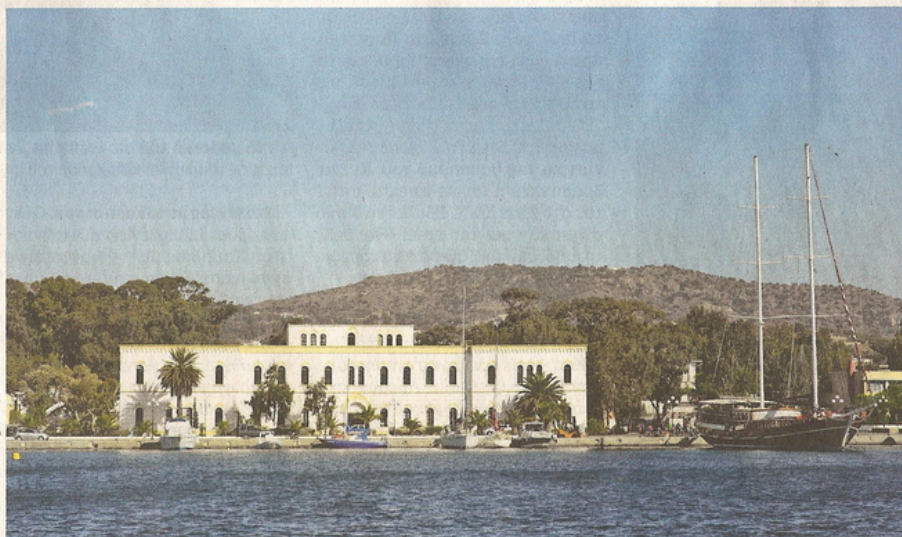
2013. Επιστρέφω από την Πάτμο στη Λέρου και αναρωτιέμαι για τον οικισμό που η Συμιακή αρχιτέκτονας Αναστασία Παπαϊωάννου επέμενε τόσο να επισκεφθώ. Χωρίς να το καταλάβω, το πλοίο με επιστρέφει στο Λακκί αντί για την Αγία Μαρίνα, απ' όπου αναχώρησα. Για μια στιγμή σαστίζω, αναρωτιέμαι αν κατέβηκα σε λάθος νησί. Και

τότε, καθώς περπατώ από την άκρη του λιμανιού προς τον οικισμό, αρχίζει να αποκαλύπτεται μπροστά μου ένα μοναδικό θέαμα. Το ένα ιταλικό κτίριο διαδέχεται το άλλο, μπροστά στην προβλήτα. Το διοικητήριο, το σχολείο, η αγορά, το μισοκτισμένο ξενοδοχείο δίπλα στο επιβλητικό κινηματοθέατρο. Κτίρια μοντέρνα, με καθαρές γραμμές και μεγάλους όγκους, που θυμίζουν πίνακα του Ντε Κίρικο.

Επιφυλακτικό

Αυτό είναι το Λακκί. Ένα χωριό ασυνήθιστο, ένα μέρος που μοιάζει με σκηνικό ταινίας και... οι περισσότεροι δεν ξέρουν καν ότι υπάρχει. Μα πώς να το ανακαλύψεις, όταν οι ίδιοι οι Λεριοί εξακολουθούν να το αντιμετωπίζουν με τόση επιφυλακτικότητα. Στα διαφημιστικά φυλλάδια του νησιού κυριαρχεί η Αγία Μαρίνα, ένας γραφικός αλλά τυπικός νησιωτικός οικισμός, το κάστρο, οι εκκλησίες, οι μύλοι, οι μάλλον αδιάφορες παραλίες του νησιού. Οι αναφορές στο Λακκί είναι μικρές, σχεδόν εννοιακές. Είναι δυνατόν;

2014. Τον Φεβρουάριο, ο αρχιτέκτονας Fabio Colella φθάνει στη Λέρου, μέλος μιας ομάδας Ιταλών αρχιτεκτόνων, φωτογράφων και μελετητών, ανάμεσα στους οποίους και οι Daniele Ratti και Bruna Biamino. Έχουν έρθει για να ξεκινήσουν το

Το Λακκί της Λέρου, τοπίο ασυνήθιστο, θυμίζει σκηνικό ταινίας αλλά, δυστυχώς, η ύπαρξή του είναι ελάχιστα γνωστή.

project Eritalia (Eri Italia = ήσουν Ιταλία), ένα φωτογραφικό ταξίδι στις πρώην ιταλικές αποικίες, που έχουν κοινό παρονομαστή τη ρασιοναλιστική τους αρχιτεκτονική. Η ομάδα των Ιταλών μένει σ' ένα σπίτι φίλων και γρήγορα τα νέα μαθαίνονται και στη μικρή κοινότητα των Ιταλών που μένουν μόνιμα νησί. Ο Ιταλικός

Σύλλογος Φίλων της Λέρου τους υποδέχεται και αναλαμβάνει να βοηθήσει με όποιο μέσο μπορεί.

Το προηγούμενο Σαββατοκύριακο, με τη φροντίδα του Συλλόγου, το project Eritalia παρουσιάστηκε από τον Fabio Colella στο δημοτικό σχολείο του Λακκιού. «Το Eritalia είναι μια φωτογραφική αναγνώριση,

με μια καλλιτεχνική ματιά, των ορθολογιστικών αρχιτεκτονημάτων που οι Ιταλοί αρχιτέκτονες δημιούργησαν στις πρώην ιταλικές αποικίες: Ερυθραία, Αιθιοπία, Σομαλία, Λιβύη και Λέρου, από το έτος της πρώτης ιταλικής έκθεσης του αρχιτεκτονικού ρασιοναλισμού (MIAR) έως το 1943, έτος επιστροφής των

αποικιακών εδαφών. Πρόθεσή μας είναι να τεκμηριώσουμε μια κατάσταση, να μεταδώσουμε ό,τι μας διηγούνται τα κτίρια, τα γεγονότα που οδήγησαν σε αυτό που είναι σήμερα», μας εξηγεί.

Το project θα παρουσιαστεί στην EXPO του Μιλάνου και στο Τορίνο το 2015, θα συνεχίσει να εμπλουτίζεται με ταξίδια στις άλλες κοιτίδες του ρασιοναλισμού και θα καταλήξει με την έκδοση ενός βιβλίου. «Μέχρι πρόσφατα υπήρχε ένας δισταγμός στην Ιταλία, γιατί όλα αυτά ανεγέρθησαν την περίοδο του φασισμού. Όμως δεν ήταν σύμβολα του κόμματος, ενώ ο ρασιοναλισμός ξεκίνησε πριν από την Ιταλία, αλλά έμεινε γνωστός ως "διεθνές στυλ". Η ύπαρξη του Λακκιού είναι σπάνιος πλούτος για τη Λέρου», λέει ο Enzo Bonnano, από τον Ιταλικό Σύλλογο Φίλων της Λέρου. «Είναι ένα κόσμημα για το νησί, που θα μπορούσε με την κατάλληλη διαχείριση να φέρει ποιοτικό τουρισμό».

Οι καλές ιδέες και η αγάπη για το Λακκί δεν είναι βέβαια ιταλική «αποκλειστικότητα». Όσοι Λεριοί παρευρέθησαν το προηγούμενο Σαββατοκύριακο στην παρουσίαση του Eritalia εξέφραζαν με θέρμη την ίδια επιθυμία για το μέλλον του υπέροχου και σπάνιου αυτού οικισμού. Η Λέρου πασχίζει να αλλάξει σελίδα. Αυτό που της λείπει είναι το όραμα.